

Snekkerverksted og systue i Myran

Artikkel av Roar Aarnes

I gamle dager var det også snekkerverksted i Myran, slik som det er i dag, - men det var også systue der. Johanna og Iver som var nybyggere på Myran og ryddet jorda der, var anerkjente håndverkere i sine fag, - langt ut over Sortasgrenda. Over en periode på nesten 50 år drev Johanna systue her, og Iver som var snekkermester og reiste rundt og satte opp hus, hadde også snekkerverksted på gården.

Systua i Myran, Snekkerverkstedet skimtes bak trærne til høyre

Iver var sønn av Ole Ingebriksen Røddesfallet og Gjertrud Mikkelsdatter Berget og ble født på Røddesfallet i 1874. Før Iver bosatte seg på Myran, gikk han til daglig under navnet Iver Falli. Røddesfallet var en liten husmannsplass under Rødde. Husene lå ved skredkanten etter det store Monafallet, og plassen var godt synlig fra Sortasgrenda. Mora som kom fra Selbu, døde da Iver var 14 år gammel.

Husmannsplassen Røddesfall. På trappa står Ole Ingebriksen og døtrene Beret og Marit

Iver var eneste gutt og nest yngst i en søskenflokk på seks.

Ingeborg-Anna	f. 1860
Ingeborg	f. 1864
Marta	f. 1868
Beret	f. 1871
Iver	f. 1874
Marit	f. 1877

Ingeborganna var gift med Johan Johnsen Veisetgrind og de kjøpte og bosatte seg på Rikstadplassen under Dybvad, da militæret tok Veisetplassen som del av skytebanen på Sigertmoen i 1897. Ingeborg flyttet til Sverige og bosatte seg der. Marta døde ung og Beret var ugift og flyttet til Bergen. Den yngste søstra Marit (Mæret Falli) var også ugift og hun var den siste som bodde på Røddesfallet. Marit døde i 1948 og etter at hun døde ble husa i Falli revet.

Faren Ole Ingebriksen var en dyktig snekker foruten at han også var en ettertraktet hjulmaker, så Iver fikk en god fagopplæring hjemme. Og Iver måtte tidlig ut i arbeid.

Bildet til venstre viser Ole Ingebriksen Røddesfall med sine barn. Bakerst bra venstre: Marit, Iver og Berit. Forran: Ingeborg, Ingeborganna og Ole.

Johanna Myran ble født oppi Åsan (Søre Lillemo Gnr. 155 bnr. 2) i 1875. Hun var datter av Lars Nilsen Lillemo og Karoline Larsdatter Prestmo, og vokste opp som storesøster i en søskenflokk på 5. Foreldrene fikk først en sønn, men han døde året før Johanna ble født og han ble kun 1 år gammel. Faren Lars var smed og steinbryter ved siden av at han drev gården. Han var også i mange år arbeidsformann i steinbruddet til Olivarus Richter.

Johanna	f. 1875
Nils	f. 1879
Anne	f. 1881
Ole	f. 1887
Karl Ludvig	f. 1891

Broren Nils var tømmermann og snekker, og han bygde et sagbruk som han drev ved Sagbekken, frem til han døde i 1910. Nils var ugift. Anne reiste til Amerika i 1914 og ble gift Borstad og bosatte seg i Devils Lake i North Dakota. Lillebroren Karl Ludvig var smed og ble gift med Olive Lorentdatter Skjei og de fikk sønnen Leif. To år senere dør Karl, og Olive gifter seg med broren Ole. Ole og Olive fikk et langt liv sammen og Ole dør i 1971 og Olive i 1978.

Iver og Johanna var nesten jevngamle og de gikk for presten sammen og de ble konfirmert samtidig i Værnes kirke den 6. oktober 1889. Syv og et halvt år senere står de foran presten igjen. Da gifter de seg i Lånke kirke. Den 19. mars 1897 blir ”*Sypige Johanne Larsdatter Lillemo og Snedker Iver Olsen Røddesfald*” gift og de bosetter seg i lillestua på hennes hjemsted i Åsan. Her blir de boende til de flytter inn på Myran i 1904. I folketellinga fra 1900 er Iver ført opp som ”Snedkermester” og Johanna som ”syerske”. Johanna hadde da allerede født to jenter, men begge døde dessverre etter kun noen måneder. Deres eneste sønn som vokste opp, - Karl Ludvig, eller bare Ludvig som han ble kalt til daglig, ble født i 1902.

Lillemo Åsan. Fra venstre: Ole Lillemo, Iver Myran, Ludvig Lillemo, Lars Lillemo, Ludvig Myran, Johanna Myran, Tea Prestmo, Anne Lillemo g. Borstad.

I 1904 kjøpte Iver en jordteig av Magnus Haftorsen Eidum for kr.483,-. Iver var da 30 år gammel og her skulle han sette opp en ny heim til seg og sin lille familie. Eiendommen lå på den gamle torvmyra til Ner-Eidum, der de tok opp og tørket torv til strø og brensel. På den tiden var hele området på begge sider av bygdavegen fra der Grendehuset står i dag, og utover til Eidumslia, utmark. Hele området sør for bygdavegen var skogvokst og ble brukt som beitemark, og derfor var det den gang grind både ved grenseskillet ved Grendahuset, og ute på Eidumslia.

Eiendommen som Iver kjøpte var omtrent 10 mål. Iver lånte kr. 1000 i Den Norske Arbeiderbrug- og Boligbank og satte først i gang med å rydde plass og bygge hus. Deretter var det å bryte opp røtter, før han kunne grøfte og drenere jorda. Alt dette ble gjort med handmakt. Først satte Iver opp hovedbygningen i tømmer i 2 etasjer. Grunnflata er ca. 70m² og hadde 5 rom og kjøkken. Senere setter han opp et snekkerverksted. Her hadde han høvelbenk og dreibenk og et stort utvalg av verktøy. Dreibenken til Iver er fortsatt intakt og fullt funksjonell. Per Aarnes overtok dreibenken og den har vært i bruk opp til dags dato.

Den 10. mai 1912 skriver Iver ny kjøpekontrakt med Magnus Haftorsen Eidum om kjøp av mer jord. Denne gangen dreier det seg om 8 mål mot vest. Det holdes skylddelingsforretning senere på sommeren og teigen får bruksnavnet Myran vestre Gnr 154 bnr. 12. Kjøpesummen er kr. 400, som Iver betaler kontant. Skjøtet skrives og tinglyses først i 1920, - 8 år senere. Skjøtet ble undertegnet 15. juni 1920.

I 1919 kjøper Iver mer jord. Denne gangen er det snakk om ca. 6 mål som han kjøper av Bortinus Eidum i Øver-Eidum. Skylddelingen foregår den 1. september 1919, men skjøte skrives først i 1948. Eiendommen i Myran ble etter hvert på 24 mål. I 1922 setter Iver opp uthus av mur og reisverk. Denne bygningen hadde fjøs, stall og låve. Og etter hvert rommet fjøset 4 kyr, kalv, høner og en gris. Videre setter Iver opp stabbur på eiendommen.

Som snekkermester har Iver satt opp mange hus i Lånke. Han var også med på å sette opp Sorte skole, og han var med på å bygge Trudvang, både første gang, og senere også andre gang, da at Trudvang brant ned til grunnen.

Nesten umiddelbart etter at den lille familien på 3, Johanna, Iver og lille Ludvig flytter til Myran på begynnelsen av 1900-tallet, etablerer Johanna systue hjemme i den lille stua. Foruten at hun syr på bestilling, driver hun en aktiv yrkes og fagopplæring. Det er ikke få kvinner som har gått der i læra. Ikke bare fra Lånke, men fra hele dalføret kom de til Myran for å lære å sy. Det var ungjenter fra hele dalføret, - fra Meråker, Hegra, Skatval og Stjørdal innom Myran for å lære håndverkets edle kunst. Noen bodde i Myran under opplæringa, mens andre losjerte rundt omkring i grenda.

*Her har Johanna tatt med seg systua og elevene til fotografen.
Fra venstre; ukjent, ukjent, Anne Lillemo g. Borstad (Johannas søster), Johanna Myran, Magda
Eidum, Petra Lilleeidum, ukjent*

Både Johanna og Iver var alltid fine i tøyet og flott antrukket i henhold til anledningen. De var ordensmennesker som også likte å ha de fint rundt seg. De hadde en velstelt have med bærbusker og frukttrær, foruten at både tun og bygninger var velholdte og i orden.

Johanna Myran var alltid moteriktig og stilig antrukket. Her er hun sammen med slekt og venner. Fra venstre: Tea Prestmo, broren Ludvig Lillemo, ukjent dame, broren Ole Lillemo, Johanna Myran, fetter Peder Lilleeidum og kusina Petra Lilleeidum. Bildet har et kryss over den ukjente personen og bak på bildet er det skrevet: "Damen som reiste til Amerika".

Johanna og Iver var usedvanlig barnekjære. De hadde kun sønnen Ludvig som levde opp, men de hadde også to fosterdøtre. Først tok de til seg Sigrun Halvorsen og senere Tordis Bolkan som fosterbarn. Begge to vokste opp i Myran. Barn var alltid velkommen i Myran. Selv husker jeg da jeg som 4-5 åring fikk lov til å være hos Johanna. Antagelig ble jeg plassert der når mine foreldre skulle utrette noe på "Hæsjen" eller i Trondheim. Jeg sa aldri nei til å komme til Johanna, - hun var så omtenksum og imøtekommende ovenfor barn. Hun fulgte meg rundt i huset og viste meg rariteter og snurrepiperier. Og Iver var som en godslig bestefar, - rolig og sindig.

*Karl Ludvig Myran
1902 - 1962*

Sønnen Ludvig som var født i 1902, ble uteksaminert fra Trondhjem Tekniske Mellemskole i 1926 og ble senere driftsbestyrer i Lånke E-verk frem til sin død i 1962. I 1933 gifter han seg med Jenny Stemshaug fra Nordmøre og det unge ekteparet blir boende i samme hus som Johanna og Iver i en lang periode. Først etter krigen ominnreder Iver det gamle snekkerverkstedet og gjør det om til bolighus. Da flytter Ludvig og Jenny inn her. I andre etasje i uthuset innreder da Iver nytt snekkerverksted og flytter høvelbenk, dreibenk og verktøy dit. Ludvig og Jenny ble boende i det gamle snekkerverkstedet helt til Iver og Johanna dør. Da flytter de inn i hovedbygningen. Ludvig og Jenny hadde ingen barn.

Barnebilde tatt i Myran 1933, - Øver-Eidum i bakgrunnen.

1.rekke sittende: Lars Berg og Sivert Sorte.

2. rekke: Sigrid Berg, Gjertrud Berg, Gunvor Øfsti, Mary Skolmli, Klara Bodsberg, Reidun Lillemo

3. rekke: Tordis Bolkan, Asbjørg Lillemo, Olga Gulaker

4 rekke: Margot Skolmli, Agnes Skolmli, Olaug Lillemo, Eli Tyholdt

Johanna dør i 1957, Iver dør i 1959 og sønnen Karl Ludvig dør i 1962. I løpet av 5 år er denne slektsgrenen borte og kun minnene etter den fingernemme og arbeidsomme familien sitter igjen.

Sydame Johanna og snekkermester Iver Myran